

XIV. Sosialilautakunta.

Sosiaalilautakunnan kertomus vuodelta 1924 oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano, jaostot, virkailijat y. m. Sosialilautakuntaan kuuluivat vuonna 1924 kunnallisneuvos V. J. von Wright puheenjohtajana, toimittaja M. Paasivuori varapuheenjohtajana sekä kunnallisen keskustuomiston johtaja Y. A. Harvia, taloudenhoitaja K. E. Karila, rakennusmestari A. V. Malmi, insinööri J. M. G. Markelin-Svensson ja arkkitehti A. V. Toivonen jäseninä.

Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston puheenjohtajana toimi arkkitehti Toivonen sekä jäseninä insinööri Markelin-Svensson ja toimittaja Paasivuori, sekä varajäseninä johtaja Harvia ja taloudenhoitaja Karila.

Tontinvuokrajaostossa oli johtaja Harvia puheenjohtajana, jäseninä taloudenhoitaja Karila ja arkkitehti Toivonen sekä varajäseninä insinööri Markelin-Svensson ja kansanedustaja Paasivuori.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostoon kuuluivat kunnallisneuvos von Wright puheenjohtajana, jäseninä johtaja Harvia ja rakennusmestari Malmi sekä varajäseninä kansanedustaja Paasivuori ja arkkitehti Toivonen.

Lautakunnan ja sen jaostojen sihteerinä toimi arkkitehti E. A. Eriksson. Kanslistin tointa hoiti neiti H. M. Helkeniemi. Vahtimestarina toimi nuorukainen V. K. Sippola.

Lautakunnan työ kohdistui myöskin kertomusvuonna pääasiallisesti kunnalliseen asuntopoliittikkaan. Vuoden kuluessa oli lautakunnalla yhteensä 22 kokousta meno- ja tulosääntöön varatun 25 kokouksen sijasta.

Asuntopula. Kuten m. m. sosialilautakunnan kertomusvuoden alussa rahatoimikamarille asuntopulaa koskevan tiedustelun johdosta lähettämästä vastauksesta käy selville, oli asuntopula Helsingissä yhä edelleen varsin vaikea, eikä asuntojen kysynnässä ollut mitään mainittavaa huojennusta havaittavissa. Mitä erityisesti kaupungin ja valtion toimesta aikaansaatuun pienasuntojen tuotantoon tulee, ei se ollut riittävä tyydyttämään edes vuoden kuluessa syntyneiden uusien talouksien asuntotarvetta.

Kunnallinen uutisrakennustoiminta. Sosialilautakunnan ja rahatoimikamarin yhteisesti asettaman komitean esityksestä päätti¹⁾ valtuusto vuonna 1923 teettää kortteliin n:o 585 Vallilassa kahdeksan uutta kaksikerroksista puurakennusta. Näistä valmistuivat muutamat jo vuoden 1923 lopulla ja jäljelläolevat kertomusvuoden alussa, mutta mainittujen rakennusten kautta tuli vain 128 perheen asuntotarve tyydytetyksi. Samalla kun lautakunta puolsi mainittuja puutaloja rakennettavaksi ehdotti se myöskin kolmiker-

¹⁾ Ks. 1923 vuod. kert. siv. 46 ja 59*.

roksisen kivitalon rakentamista mainitulle korttelille n:olle 585, mutta kun ei silloin ollut olemassa tarkempaa suunnitelmaa eikä myöskään määrärahaa kertomusvuoden budjetissa, jäi puheenalaisen kivitalon rakentaminen toistaiseksi. Näin ollen ja kun yksistään pienasuntoja käsittävän puutteen peittämiseksi olisi rakennettava paljon yli 1,000 yhden huoneen ja keittiön huoneistoa, otti lautakunta rahatoimikamarille antamaansa esitykseen 5-vuotisbudjetiksi yhteensä 10,000,000 markkaa rakennustarkoituksiin vuotta kohti, kuitenkin toistaiseksi tarkemmin määrittelemättä, miten paljon kunakin vuonna tuosta summasta käytettäisiin eri tarkoituksiin. Mitä nimenomaan kunnallisten työväenasuntojen vastaiseen rakennusohjelmaan tulee, esitti lautakunta että 100 uuden asuinhuoneen rakentaminen kunakin vuonna 3,000,000 markan kustannuksin hyväksyttäisiin minimiohjelmaksi sillä nimenomaisella lisäyksellä, että tätä ohjelmaa kuitenkin voitaisiin tarpeen mukaan laajentaa.

Viimeksimainittua ohjelmaa laatiessaan kiinnitti lautakunta huomiota myöskin n. s. puolikunnalliseen rakennustoimintaan Vallilassa, jonka kautta 50 huonetta valmistuisi, joten sitä vastaava määrä asuntoja nykyisistä kunnallisista työväenasunnoista vapautuisi toisia asunnontarvitsijoita varten.

Lähettyessään edellämainitun 5-vuotiskauden rakennusohjelman esitti sosialilautakunta samalla, että valtuusto päättäisi vuoden 1924 rakennuskautena rakennettavaksi kortteliin n:o 553 Vallilaa 5 pääasiallisesti samantyyppistä puurakennusta kuin kortteleille n:o 584 ja 585 aikaisemmin rakennetut; että näiden talojen rakennuskustannuksia varten merkittäisiin 3,000,000 markkaa 1925 vuoden budjettiin; että rakennustyöt aloitettaisiin niin pian kuin suinkin kaupunginvaltuuston tehtyä asiassa päätöksensä; sekä että rahatoimikamarille annettaisiin toimeksi sosialilautakuntaa kuultuaan hyväksyä tonttipaikan ja piirustukset kyseessäolevia taloja varten sekä ryhtyä päätöksistä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Lisäksi esitti sosialilautakunta elokuun 27 p:nä rahatoimikamarille antamassaan lausunnossa, joka koski kunnallisen työväen asuintalon rakentamista kivistä korttelille n:o 584 Pakaankadun varrella Vallilassa, että kyseessäolevan kivitalon rakennustyöt pantaisiin alulle niin pian kuin mahdollista; että tarpeelliset määrärahat sekä rakennus- että viemäritöitä varten otetaan 1925 vuoden talousarvioon; ja että puheenalainen talo annetaan työväenasuntojen hallintojaoston hoidettavaksi.

Samalla esitti lautakunta kunnallisen työväenasuntotuotannon varsinaisen ohjelman vähvistettäväksi vuosia 1926, 1927 ja 1928 varten, jonka mukaan vuonna 1926 rakennettaisiin jäljellä oleva osa korttelia n:o 584; vuonna 1927 rakennettaisiin puolet ja vuonna 1928 taasen puolet korttelille n:o 585 suunnitellusta rakennuksesta; sekä että rakennuskonttori velvoitettaisiin vuosittain hyvissä ajoin ennen budjetin käsittelyä lähettämään piirustukset ja kustannuslaskelman asianomaisia rakennuksia varten. Kaupunginvaltuusto suostui¹⁾ sosialilautakunnan esitykseen kivitalon rakentamisesta kortteliin n:o 584 Vallilassa sekä hyväksyi rakennuksen luonnospiirustukset ynnä kustannusarvion; valtuusto antoi rahatoimikamarin toimeksi 1925 vuoden menosääntöehdotukseen merkitä 2,283,000 markkaa rakennusyritystä ja 273,000 markkaa viemärijohtoja varten sekä vuonna 1924 etuantina kaupunginkassasta osoittaa työn aloittamiseen ehkä tarpeelliset varat kuin myöskin aikanaan luovuttaa vastarakennetun rakennuksen hoidon sosialilautakunnan kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostolle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. lokak. 14 §.

Omakotialueet ¹⁾. Maaliskuun 11 p:nä päivätyssä kirjelmässä esitti sosialilautakunta että rahatoimikamari esittäisi kaupunginvaltuustolle että valtuusto hyväksyisi asemakaava-arkkitehdin laatiman Kumtähden alueen järjestelyehdotuksen; antaisi tälle alueelle nimen Kumtähden omakotialue—Gumtäcktt egnahemsområde; sekä vahvistaisi Kumtähden omakotialueelle vuonna 1920 ²⁾ vahvistetun Käpylän rakennusjärjestyksen luovutussääntöineen kuitenkin seuraavalla lisäyksellä rakennusjärjestyksen 1 §:än ja muuttaen 2 §:n: »1 §. — — — — Alueen tonteille saa teettää ainoastaan rahatoimikamarin hyväksymien mallipiirustusten mukaisia rakennuksia». »2 §. Ulkokuonetta ei saa alueelle rakentaa paitsi semmoiselle tontille, jossa ulkokuoneen paikka on tonttikartassa osotettu.»

Koska kokemus on osoittanut, että lopullisesti vahvistetut rakennusrajat ja tonttijako tämänlaatuista aluetta varten häiritsevät rakennustoiminnan tarkoituksenmukaista järjestämistä, esitti sosialilautakunta että valtuusto antaisi sen tehtäväksi yksissä neuvoin kaupungin asemakaava-arkkitehdin kanssa laatia ehdotukset alueen lopullisia tontti- ja rakennusrajoja ynnä mallipiirustuksia varten, sekä valtuuttaisi rahatoimikamarin hyväksymään mainitut rajat ja piirustukset sekä ryhtymään kaikkiin näistä päätöksistä aiheutuviin toimenpiteisiin.

N. s. Taivaskallion rinteille Käpylässä tarkoitetusta omakotialueesta antoi sosialilautakunta myöskin maaliskuun 11 p:nä rahatoimikamarille lausuntonsa, jossa lautakunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi asemakaava-arkkitehdin tätä aluetta varten laatiman järjestelyehdotuksen; että alueelle annettaisiin nimeksi Taivaskallion omakotialue — Himmelsbergets egnahemsområde; sekä että alueelle vahvistettaisiin Käpylän omakotialueelle vuonna 1920 vahvistettu rakennusjärjestys luovutussääntöineen kuitenkin siten, että 1 § muutettaisiin näin kuuluvaksi: »Alueelle rakennettavaa asuinrakennusta älköön tehtäkö suurempaa kuin yhden perheen asuntotarpeen tyydyttämistä varten. Asuinrakennuksen saa — — —.»

Niinikään ehdotti lautakunta, että valtuusto antaisi lautakunnan tehtäväksi yksissä neuvoin kaupungin asemakaava-arkkitehdin kanssa laatia ehdotukset alueen lopullisia tontti- ja rakennusrajoja varten sekä oikeuttaisi rahatoimikamarin hyväksymään ylläkosketellut rajat sekä ryhtymään kaikkiin näistä päätöksistä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Sittenkun rahatoimikamarin asettama komitea Kumtähden ja Taivaskallion omakotialueita koskevassa mietinnössään m. m. oli esittänyt, että Kumtähden alueelle järjestettäisiin 100 tonttia suurempia, kaksikerroksisia taloja varten ja 67 tonttia omakotirakennuksia varten, esitti sosialilautakunta rahatoimikamarille joulukuun 4 p:nä antamassaan lausunnossa, ettei mainittu komitean mietintö antaisi aihetta muihin muutoksiin alkuperäisiin Kumtähden ja Taivaskallion omakotialueiden perustamista koskeviin esityksiin kuin että rahatoimikamarin oikeudet, jotka koskevat Kumtähden omakotialueen lopullista jaotusta laajennettaisiin myös lopulliseen korttelijakoon ja että Taivaskallion omakotialuetta varten ehdotetun rakennusjärjestyksen 1 § muodostettaisiin seuraavanlaiseksi: »1 §. Korttelien n:o 892 ja 893 tontteja lukuunottamatta, jotka sijaitsevat Taivaskalliontien varrella Käpylän viertotien ja Onnen-, Tähti- ja Taivaskalliontien rajoittaman aukean välillä, älköön alueelle tehtäkö suurempaa rakennusta kuin yhden perheen asuntotarpeen

¹⁾ Ks. myös tätä kert. siv. 8. — ²⁾ Ks. 1920 vuod. kert. siv. 140 ja 141.

tydyttämistä varten, huvilavahdin (talonmiehen) perhettä varten tarvittavaa huoneistoa lukuunottamatta.»

Omakotialueiden rakentamisen valvonta. Koska jo muutamia vuosia takaperin kävi selville, että omakodinrakentajat ovat epätietoisia ja kaipaavat tietoja siitä, miten heidän on meneteltävä rakennuksensa suhteen, jotta se valmistuttuaan olisi hyväksytyjen piirustusten mukainen eikä sotisi vahvistetun rakennusjärjestyksen sääntöjä vastaan ja kun nämä omakotirakentajat sen lisäksi tuon tuostakin tarvitsivat neuvoja ja ohjeita yritystensä rahoittamista varten, otti lautakunta arkkitehdin sihteerikseen, valvomaan rakennustoimintaa omakotialueilla. Kuitenkin oli yleishyödyllinen rakennustoiminta viime vuosina niin suuresti lisääntynyt ja juoksevat kansliatyöt käyneet niin moninaisiksi, ettei sihteerillä enää ole riittävästi aikaa mainittua valvontatyötä varten, minkätähden lautakunnan täytyi ryhtyä hankkimaan ylimääräistä työvoimaa. Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli myöntynyt lautakunnan toukokuun 9 p:nä tekemään esitykseen, että sille myönnettäisiin 6,000 markan suuruinen määräraha sopivan henkilön palkkaamista varten, määräsi lautakunta omakotirakennustoiminnan tarkastajaksi kesäkuun 15 p:n ja joulukuun 15 p:n väliseksi ajaksi arkkitehti U. A. Mobergin, antaen hänelle samallat kirjalliset ohjeet.

Koska yhden henkilön on mahdoton ennättää hoitaa kaikkia sihteerin toimeen yhdistyneitä tehtäviä teki sosialilautakunta lokakuun 7 p:nä kaupunginvaltuustolle esityksen apulaissihteerin palkkaamisesta toistaiseksi, lukien tammikuun 1 p:stä 1925 2,000 markan kuukausipalkoin. Esitykseen suosituttiinkin ¹⁾ ja vuoden 1925 menosääntöön merkittiin tarkoitukseen tarpeellinen määräraha. Apulaissihteeriksi otti lautakunta sittemmin 35 hakijan joukosta herra J. E. J. Varmasen.

Yleishyödyllisten rakennusyhitymäin tekemät lainahakemukset. Seuraaville yleishyödyllisille rakennusyhitymille, jotka suunniteltuja rakennusyrityksiään varten olivat laatineet seuraavat rakennus- ja rahoitussuunnitelmat puolsi lautakunta valtion ja kaupungin kuoletuslainoja.

Asunto-osuuskunta Voitto r. l. Rakennuspaikka: tontti n:o 17 korttelissa n:o 541 Vallilassa. Rakennusohjelma: osaksi 4-, osaksi 3-kerroksinen kivitalo sisältäen yhteensä 90 huonetta. Rakennuskustannukset: 2,523,000 markkaa. Rahoitussuunnitelma: osakepääoma 540,000 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä: Helsingin säästöpankilta 975,000 markkaa sekä kuoletuslaina yleisistä varoista 630,000 markkaa ja kaupungilta 378,000 markkaa.

Asunto-osakeyhtiö Tyyri. Rakennuspaikka: tontit n:ot 20 ja 22 korttelissa n:o 549 Vallilassa. Rakennusohjelma: 2-kerroksinen kivitalo sisältäen 12 huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa eli yhteensä 24 huonetta. Rakennuskustannukset: 515,000 markkaa. Rahoitussuunnitelma: osakepääoma 120,000 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä: Helsingin säästöpankilta 195,000 markkaa sekä kuoletuslaina yleisistä varoista 125,000 markkaa ja kaupungilta 75,000 markkaa.

Asunto-osakeyhtiö Osmo. Rakennuspaikka: kortteli n:o 823 Käpylässä. Rakennusohjelma: 13 yhdenperheen ja 3 kahdenperheen taloa sisältäen 193 huonetta ja keittiön käsittävää huoneistoa eli yhteensä 76 huonetta. Rakennuskustannukset: 1,900,000 markkaa. Rahoitussuunnitelma: osakepääoma 380,000 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä:

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. marrask. 20 §.

Säästöpankkien keskusosakepankilta 760,000 markkaa sekä kuoletuslaina yleisistä varoista 475,000 markkaa ja kaupungilta 285,000 markkaa.

Asunto-osakeyhtiö Stenbäckkatu 18—20. Rakennuspaikka: tontit n:ot 18—20 korttelissa n:o 517 XIV kaupunginosassa. Rakennusohjelma: 2 kivitaloa, kumpikin 1-kerroksinen, sisältäen yhteensä 22 huonetta. Rakennuskustannukset: 897,350 markkaa. Rahoitussuunnitelma: osakepääoma 250,000 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä: Helsingin kaupungilta tonttien maksamaton erä 145,350 markkaa, laina Henkivakuutusyhtiö Suomelta 310,000 markkaa sekä kuoletuslaina yleisistä varoista 120,000 markkaa ja kaupungilta 72,000 markkaa.

Asunto-osakeyhtiö Läntinen Viertotie 21—23. Rakennuspaikka: tontit n:ot 21—23 korttelissa n:o 525 XIV kaupunginosassa. Rakennusohjelma: 6-kerroksinen kivitalo sisältäen 45 asuinhuoneistoa eli yhteensä 135 asuinhuonetta. Rakennuskustannukset: 6,000,000 markkaa. Rahoitussuunnitelma: osakepääoma 2,378,000 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä: erinäisiltä luottolaitoksilta 2,872,000 markkaa ja kuoletuslaina kaupungilta 750,000 markkaa.

Asunto-osakeyhtiö Hauho. Rakennuspaikka: tontit n:ot 4 ja 6 korttelissa n:o 542 Vallilassa. Rakennusohjelma: kivirakennus, sisältäen yhteensä 228 asuinhuonetta. Rakennuskustannukset: 7,040,000 markkaa. Rahoitussuunnitelma: osakepääoma 2,220,000 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä: Maakuntain keskuspankki osakeyhtiöltä 2,700,000 markkaa sekä kuoletuslaina yleisistä varoista 1,325,000 markkaa ja kaupungilta 795,000 markkaa.

Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 1 — Helsingfors stads byggnadsaktiebolag n:o 1. Rakennuspaikka: tontit n:ot 19 ja 21 korttelissa n:o 543 Vallilassa. Rakennusohjelma: 2 kivirakennusta, toinen sisältäen 88 ja toinen 90 huonetta. Rakennuskustannukset: 5,562,000 markkaa. Rahoitussuunnitelma: osakepääoma 1,068,000 markkaa, vuokralaisten käteismaksut 178,000 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä: Vakuutusyhtiö Kalevalta 2,180,000 markkaa, valtion avustuslaina 1,335,000 markkaa sekä kuoletuslaina kaupungilta 801,000 markkaa.

Virkamiesasunto-osakeyhtiö Sampsantie 50 — Tjänstemannabostadsaktiebolaget Sampsavägen 50. Rakennuspaikka: tontti n:o 50 korttelissa n:o 801 Käpylässä. Rakennusohjelma: 3—4-kerroksinen kivitalo sisältäen yhteensä 78 huonetta. Rakennuskustannukset: 2,560,000 markkaa. Rahoitussuunnitelma: osakepääoma 624,000 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä: lainoja yksityisiltä henkilöiltä 1,000,000 markkaa sekä avustuslaina yleisistä varoista 585,000 markkaa ja kaupungilta 351,000 markkaa.

Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ suostua sosialilautakunnan esitykseen lainojen myöntämisestä kunnan varoista yllämainituille rakennusyhtymille.

Avustuksia yleishyödyllisiä yrityksiä ja laitoksia varten. Lautakunta päätti avustusten jakamista valmistelemaan asetetulle valiokunnalle ehdottaa: että Valkonauhayhdistykselle annettaisiin 10,000 markkaa, Kasvatusopilliselle talouskoululle 30,000 markkaa, Martta-yhdistyksen Helsingin osastolle 5,000 markkaa, Helsingin kotitaloustyöntekijäin yhdistykselle 10,000 markkaa, Suomen vankeusyhdistykselle 3,000 markkaa, Suomen merimieslähetykselle 10,000 markkaa ja Helsingin työväenyhdistykselle 4,000 markkaa.

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. toukok. 18 § sekä 11 p. kesäk. 47, 48 ja 49 §§.

Hermannin I lopullinen jaotus. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt¹⁾ Hermannin I:n lopullisen jaotussuunnitelman ja antanut rahatoimikamarin tehtäväksi hyvissä ajoin ennen tammikuun 1 p:nä 1925 jättää valtuustolle ehdotus puheenalaisella alueella sijaitsevien tonttien ja korttelien luovutus-ehdoiksi, antoi sosialilautakunta elokuun 15 p:nä rahatoimikamarille tämän pyynnöstä luonnoksen mainituiksi ehdoiksi.

Siirtolapuutarhat. Vuoden 1923 lopussa päätti²⁾ kaupunginvaltuusto että vuoden 1924 menosääntöön oli Kumtähden perustettavaa siirtolapuutarhaa varten merkittävä 400,000 markan suuruinen määräraha, jota vastoin siirtoläkysymyksen asiallinen käsittely pantiin pöydälle.

Kirjeessään toukokuun 27 p:ltä tiedusteli siirtolapuutarhakomitea sosialilautakunnan mielipidettä siitä valtuuston valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta, että siirtolapuutarhoja hoitaisi erityinen sosialilautakunnan jaosto, johon voitaisiin valita lautakuntaan kuulumattomia asiantuntijoita. Vielä toivoi komitea selvitystä siitä, aiheuttaisiko puheenalainen valmisteluvaliokunnan ehdotus myöskin muutoksia lautakunnalle vahvistettuun ohjesääntöön. Vastauksessaan ilmoitti lautakunta, ettei sen mielestä suunniteltuun siirtolapuutarhain hallintojaostoon voida valita jäseniä lautakunnan ulkopuolelta, mutta että puutarhaneuvojan tulisi jaoston kokouksissa esitellä kysymykset, jotapaitsi asemakaava-arkkitehti tarvittaessa olisi kutsuttava kokoukseen asiantuntijana. Mitään muutosta lautakunnan ohjesääntöön ei lautakunta myöskään katsonut tarpeelliseksi siinä tapauksessa, että kaikkien siirtolapuutarhain hoito uskotaan lautakunnalle, samaten kuin Korpas—Ruskeasuon siirtolapuutarha jo oli lautakunnan hoidossa.

Sittemmin annettiin myöskin Kumtähden siirtolapuutarhan hoito ja hallinto sosialilautakunnan johtosäännön mukaisesti asetettavalle lautakunnan jaostolle, samalla kun valtuusto kehoitti lautakuntaa laatimaan ehdotuksen siirtolapuutarhajaoston johtosäännöksi. Tämän johdosta lautakunta lokakuun 24 p:nä asetti valiokunnan, johon kuului puheenjohtaja von Wright, ja jäsenet Markelin-Svensson ja Toivonen, laatimaan mainittua johtosääntöehdotusta. Samalla lautakunta hyväksyi ehdotuksen Kumtähden siirtolapuutarhain järjestelykaavaksi.

Socialilautakunnan kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostolla oli kertomusvuonna 9 kokousta. Menosääntöön oli varattu määräraha 12 kokousta varten.

Kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijänä toimi herra G. V. Karhu-maa. Emännöitsijän³⁾ tointa hoiti kertomusvuonna koetteeksi rouva L. R. Saarikivi. Lokakuussa lautakunta esitti valtuustolle, että mainittu toimi muutettaisiin vakinaiseksi, 8 palkkaluokkaan kuuluvaksi, johon ehdotukseen valtuusto myöntyi. Virkaan otti lautakunta 26 hakijan joukosta rouva L. R. Saarikiven.

Vallilaan rakennettiin vuoden kuluessa 8 uutta kunnallista työväenasuntoa; kussakin näistä taloista oli 16 huoneistoa, joista 8 yksinäistä ja 8 parihuonetta. Näiden asuntojen kysyntä oli sängen vilkas; asunnonhakijoita kävi keskimäärin 30 päivää kohti.

Seuraavassa taulukossa annetaan tietoja huoneistojen ja huoneiden luvusta kunnallisissa työväenasunnoissa sekä niissä asuvien henkilöiden luvusta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. helmik. 20 §. — ²⁾ S:n 13 p. helmik. 21 § ja 10 p. syysk. 32 §; ks. myös 1923 vuod. kert. siv. 33. — ³⁾ Ks. 1923 vuod. kert. siv. 140 ja 60*.

Työväenasunnot.	Huoneistoja, joissa on			Yhteensä huoneistoja	Huoneita yhteensä	Niissä asuvien perheiden luku	Henkilöiden luku kaikissa perheissä
	1 huone	2 huonetta	3 huonetta				
Hietaniemenkatu n:ot 5—23..	1) 94	12	1	1) 107	121	72	248
Kristiinankatu n:o 16.....	37	3	—	40	43	40	175
Somerontie n:ot 4—18.....	152	4	—	156	160	156	795
Kangasalan tie n:ot 47—59.....	240	—	—	240	240	240	1,209
Karstulantie, korttelit n:ot 584—585.....	165	165	1	331	498	331	1,707
It. Viertotie n:o 107, lentoasema	33	1	—	34	35	34	132
Harakansaari.....	13	—	—	13	2) 21	13	75
Yhteensä	734	185	2	921	1,118	886	4,341

Jaoston hoitamien talojen kannattavuus vuodenvaihteessa selviää allamainitusta vuoden 1924 tilinpäätöksen yhdistelmästä:

Menot.	Smk.	Tulot.	Smk.
Menoarvion mukaan	498,939: —	Tuloarvion mukaan	1,601,980: —
Uutisrakennuksista johtuvia lisämenoja 1)	42,305: 84	Tuloja uutisrakennuksista ..	128,130: —
Säästöä, käytettäväksi ulko- korjauksiin, korkoon ja kuoletukseen	1,237,845: 01	Määrärahoja säästynyt	48,979: 85
Yhteensä	1,779,089: 85	Yhteensä	1,779,089: 85

Tammikuun 25 p:nä 1916 vahvistetun Helsingin kaupungin työväenasuntojen hallinnon johtosäännön 6 §:ssä olevan säännöksen mukaan, on työväenasunnot vuokrattu vuosivälikirjalla. Kun kaupunki nyttemmin on rakentanut lisää huomattavan joukon työväenasuntoja oli niihin vallitsevan asuntopulan johdosta päässyt muuttamaan jokseenkin kirjavaa vuokralaisainesta, jota jaoston oli yllämainitun säännöksen takia vaikea saada muuttamaan kesken vuotta, vaikka jaosto erinäisissä tapauksissa olisi tahtonut ryhtyä toimenpiteisiin sellaisiin vuokralaisiin nähden, jotka eivät taipuneet noudattamaan järjestyssääntöjä, eivätkä liioin välittäneet suullisesti annetuista määräyksistä. Tähän katsoen ehdotti jaosto, että puheenalainen vuosivälikirjaa koskeva määräys muutettaisiin siten, että vuokralaisten kanssa vastedes voitaisiin tehdä kuukausivälikirja, ja teki lautakunta asiassa esityksen kaupunginvaltuustolle, joka hyväksyen ehdotuksen, päätti että Helsingin kaupungin työväenasuntojen hallinnon johtosäännön 6 § tuli kuulumaan näin: »Huoneistot vuokrataan kuukausivälikirjalla. Ellei irtisanomista jommaltakummalta puolelta ole tapahtunut ennen kuluvan kuukauden 15 päivää, katsotaan välikirja pitennetyksi seuraavan kalenterikuukauden loppuun.»

1) Sitäpaitsi 35 n. s. nuorten miesten asuntoa. — 2) Niistä 8 yhteistä keittiötä. — 3) Valt. pöytäk. 17 p. jouluk. 22 §.

Sosiaalilautakunnan tontinvuokrajaostolla oli kertomusvuonna yhteensä 16 kokousta menosääntöön varatun 25 kokouksen sijasta.

Jaoston tehtävänä oli tontti- ja rakennuskysymysten valmisteleminen lautakunnan käsittelyä varten, vuokraoikeuden saantia ja siirtoa koskevien anomusten tutkiminen, piirustusten tarkastaminen sekä omakotialueiden valvominen. Toukolan omakotialueelle teki jaosto helmikuun 27 p:nä ja Hermannin I:n alueelle elokuun 11 p:nä tarkastusmatkan.

Jaoston lautakunnan hyväksyttäväksi valmistelemista asioista mainittakoon:

Sittenkun rahatoimikamari tontinvuokrajaoston tekemästä pyynnöstä oli lähettänyt sosialilautakunnalle Vallilan kivitlotonttiasiaa koskevat asiakirjat, päätti jaosto, joka, samoin kuin lautakuntakin, on aikaisemmin ollut ja edelleenkin on sitä mieltä, etteivät Vallilan kivitalojen sivurakennukset saisi olla kahta kerrosta korkeampia, kuitenkin ehdottaa että, poikkeuksena edellisestä, Pakaankadun tonteille n:ot 17—19 ja 21—23 jo rakennettavaksi suunniteltujen kuin myöskin muiden Pakaankadun samalla sivulla sijaitsevien vastedes rakennettavien kivitalojen sivurakennukset olisi sallittava tehdä kolmikerroksisiksi, varsinkin koska sivurakennusten kerrokset itse asiassa tulevat sijaitsemaan puoli kerrosta alemmalla tasolla kuin mainitulla kadulla olevien päärakennusten kerrokset. Mitä yleensä Vallilan kaupunginosan rakennusjärjestykseen ja varsinkin julkisivukaavioihin tulee, päätti jaosto, että sosialilautakunta, koska kivitalojen kerrosluvun määrääminen oli suuresta merkityksestä, esittäisi rahatoimikamarille Vallilan kivitalojen rakennusjärjestyksen 1 §:n näin kuuluvaksi: »Rakennusten kerrosten lukumäärän vahvistaa kaupunginvaltuusto». Edelleen ehdotti jaosto valtuustolle esitettäväksi, että yllämainitun alueen kivitlotontit, jotka esiintyvät asemakaava-arkkitehdin laatimassa 11 p:nä toukokuuta 1923 päivätyssä asemakartassa, rakennettaisiin siten, että kortteleihin n:ot 530, 533, 535, 539, 540, 541, 543—548, 550, 551, 557 ja 594 Pakaan- ja Sturekadun sekä It. Viertotien varrella sekä kaikkien viereisten katujen kortteleihin n:ot 552, 554 ja 582 rakennetaan nelikerroksisia rakennuksia ja kaikki näissä kortteleissa sijaitsevat sivurakennukset pihamaiden ja kapeimpien katujen varrelle sekä korttelin 555 rakennukset rakennetaan korkeintaan kolmikerroksisiksi, kuitenkin niillä poikkeuksilla, joita katujen kaltevuussuhteet tahi arkkitehtoniset näkökohdat julkisivutarkastustoimikunnan mielestä vaativat. Kortteleille 584 ja 585 rakennettaviin kivi-rakennuksiin ei ylläkerrottua menettelyä olisi jaoston mielestä ulotettava, vaan olisi näiden kivirakennusten kerrosluvusta säädettävä erikseen, syystä että nuo korttelit on varattu kunnallista rakennustoimintaa varten.

Sosiaalilautakunta hyväksyi puolestaan jaoston ehdotuksen ja lähetti sen huhtikuun 10:ntenä päivätyssä kirjelmässä rahatoimikamarille.

Omakotirakennustoiminnan valvominen 1). Omakotirakennustoimintaa valvottaessa havaittiin, että moni omakodinrakentaja ei näy käsittävän, mikä merkitys on niin hyvin rakennusjärjestyksen kuin vuokrasopimuksenkin noudattamisella. Selvistä määräyksistä huolimatta kaadettiin kaikki vuokratulla tontilla kasvavat puut, tahi katsoi rakennuttaja voivansa rakentaessaan taloansa mielin määrin poiketa vahvistetuista piirustuksista. Tämän johdosta vahvistui jaostossa käsitys, että mainitunlaiset epäkohdat ovat poistettavissa vain tehokkaalla valistus- ja opastustoiminnalla. Tähän nähden ja koska omakotirakentajat tarvitsivat ei ainoastaan rakennustyötä vaan myöskin

1) Ks. myös tätä kert. siv. 86*.

sen rahallista puolta koskevia neuvoja ja ohjeita, joiden antamiseen lautakunnan virkailijain aika ei riittänyt, päätti jaosto ehdottaa sosialilautakunnalle, että palkkattaisiin ylimääräinen arkkitehtisivistyksen omaava virkamies omakotirakennustoiminnan valvontaa varten. Puheenalaisen virkamiehen tehtävänä olisi säännöllisesti ja n. 2 kertaa viikossa käydä kullakin omakotialueella tarkastamassa rakennusyrityksiä ja antamassa rakentajille tarpeellisia ohjeita sekä neuvoja.

Tontinvuokrajaosto oli lautakunnan pyynnöstä laatinut ylempänä tässä kertomuksessa lähemmin mainitun ehdotuksen Hermannin I tonttien ja korttelien luovutusehdoiksi, sekä laajahkon selostuksen alueen aikaisemmista vaiheista, jota varten jaosto elokuun 6 p:nä kävi tarkastamassa kysymyksessä olevat alueet.

Tonttiasioita. Vallilassa sijaitsevien aikaisemmin vuokrattujen tonttien vuokraoikeuden siirtoa koskevista anomuksista hyväksyi jaosto yhteensä 17. Useassa tapauksessa olivat tontit rakennetut. Korkein luovutussumma, 275,000 markkaa, jonka siirron saaja suoritti ja jota ei kiinteistöä arvioidessa katsottu liian korkeaksi, maksettiin tontista n:o 3 korttelissa n:o 543 sekä n:o 43 korttelissa n:o 531; pienin luovutussumma, 20,000 markkaa, maksettiin tontista n:o 33 korttelissa n:o 531.

Jaosto puolsi hyväksyttäväksi seuraavia vuokraoikeutta tai vuokraoikeuden siirtoa koskevia hakemuksia: 6 tapauksessa vuokraoikeuden myöntämistä johonkin Vallilan tonttiin; 7 tapauksessa vuokraoikeuden siirtoa Toukolan tontteihin sekä 5 tapauksessa vuokraoikeuden myöntämistä ensi kertaa Toukolan tontteihin; sekä 6 tapauksessa vuokraoikeuden siirtoa Käpylän tontteihin ja 29 tapauksessa vuokraoikeuden ensikertaista myöntämistä Käpylän tontteihin nähden.

Jaosto hyväksyi kertomusvuonna yhteensä 44 rakennuspiirustusta.

Sosiaalilautakunnan yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostolla oli kertomusvuoden kuluessa 4 kokousta menosäännössä lasketun 9 kokouksen sijasta.

Vuonna 1924 myönnettiin lainoja 62 omakotiyrittäjästä varten yhteensä 1,266,100 markkaa; pienin laina oli 8,000 markkaa ja suurin 85,700 markkaa.

Rahaston pääoma oli tammikuun 1 p:nä 1924 4,197,250 markkaa, johon määrään tuli lisäksi vuoden 1924 talousarviossa rahaston kartuttamiseksi myönnetty 700,000 markan määrä. Rahastosta myönnettyjen lainojen eräntymätön lainamäärä oli joulukuun 31 p:nä 1924 4,886,226: 83 markkaa¹⁾, joten samana ajankohtana rahastossa oli lainattavaksi vapaita varoja 11,023: 17 markkaa.

Korpaksen—Ruskeasuon siirtolapuutarhat. Korpaksen—Ruskeasuon siirtolapuutarhojen hallintoa on hoitanut erityinen hallitus, johon kuuluivat sosialilautakunnan valitsemina varsinaisina jäseninä insinööri J. M. G. Markelin-Svensson ja lautakunnan sihteeri arkkitehti E. A. Eriksson, Svenska kvinnoförbundet nimisen yhdistyksen valitsemina neiti E. Lagerbohm varsinaisena ja neiti L. de la Chapelle varajäsenenä, Fylgia-yhdistyksen valitsemina herra I. Fahlin varsinaisena ja herra J. Backa varajäsenenä sekä Martta-yhdistyksen valitsemina rouva A. Wessberg varsinaisena ja neiti K. Huldén varajäsenenä.

Siirtolapuutarhain neuvojana toimi kertomusvuonna neiti E. Koch.

¹⁾ Tähän sisältyy 354,500 markkaa, jotka nostettiin vasta vuonna 1925.